

Folkhälsomyndigheten

Remissyttrande

Mottagare

Justitiedepartementet
ju.remissvar@regeringskansliet.se
Ju.L6@regeringskansliet.se

Handläggare

Rättskansliet
Fredrik Robertsson

Datum

2024-04-17

Vårt ärendenummer

05366-2023

Ert ärendenummer

Ju2023/02742

Stärkt konstitutionell beredskap (SOU 2023:75)

Folkhälsomyndigheten tillstyrker förslagen som avser 4 kap. 1 § regeringsformen, 16 kap. regeringsformen samt 9 kap. 15 § riksdagsordningen, med de kommentarer och synpunkter som följer nedan.

Folkhälsomyndigheten avstår från att yttra sig över de övriga förslagen.

Kommentarer och synpunkter

Folkhälsomyndigheten har granskat betänkandet utifrån sitt uppdrag som bl.a. innefattar uppgifter inom områdena smittskydd, hälsohot och beredskap.

Folkhälsomyndigheten instämmer i kommitténs uppfattning att en god författningsberedskap ska vara den givna utgångspunkten för hantering av framtida fredstida kriser. Det är angeläget att lagstiftning på de områden som kan komma att beröras av fredstida kriser ses över under normala förhållanden med detta perspektiv i beaktande. De remitterade förslagens begränsning till *allvarliga* fredstida kriser inskräper behovet av författningsberedskap på lägre normnivå än grundlag.

Covid-19-pandemin har visat att en fredstida kris kan kräva att ny lagstiftning och ändringar i befintlig lagstiftning tas fram skyndsamt. Förslaget om ändring i 4 kap. 1 § regeringsformen möjliggör ändringar i riksdagsordningen, vilka kan innebära att sammanträden i riksdagen under vissa omständigheter kan genomföras helt digitalt. En sådan ökad flexibilitet bör innebära att behovet av de mest långtgående befogenheterna vid allvarliga fredstida kriser (16 kap. 1 § andra stycket och 16 kap. 3 § i förslaget) minskar. Det ligger dock i sakens natur att det inte går att förutse exakt vilka behov av skyndsamt reglering som en kommande allvarlig fredstida kris kan kräva. Det kan enligt myndighetens uppfattning inte uteslutas att det – trots en bättre författningsberedskap i lag och ökad flexibilitet för riksdagens sammanträden – kan uppstå situationer som kräver att regeringen har förutsättningar att agera inom det obligatoriska lagområdet i enlighet med kommitténs förslag. Folkhälsomyndigheten vill dock betona att det är nödvändigt

att berörda expertmyndigheters synpunkter hinner inhämtas även om föreskrifter behöver tas fram skyndsamt. Även vid lagstiftning där hela processen sker på någon dag måste det finnas ett sådant utrymme. Det bör övervägas om ett sådant förfarande kan och behöver regleras särskilt.

Vidare är det enligt Folkhälsomyndigheten inte tydligt vad som föreslås gälla för det fall att två allvarliga fredstida kriser pågår under överlappande tid. Ett aktiveringsbeslut enligt förslagets 16 kap. 1 § regeringsformen förutsätter att regeringen genom proposition motiverar sin bedömning att det föreligger en allvarlig fredstida kris och att förutsättningarna för aktiveringsbeslut i övrigt är uppfyllda. Detta gör regeringen antingen inför riksdagens beslut eller vid underställning i efterhand. Frågan är om aktiveringsbeslutet kan sägas vara begränsat till en specifik allvarlig fredstida kris genom att riksdagen tagit ställning till regeringens proposition. Ett exempel skulle kunna vara att en pandemi drabbar landet när det dessförinnan skett en naturkatastrof som föranlett att ett aktiveringsbeslut fattats. Det måste då vara tydligt vilka befogenheter som gäller för att hantera pandemins konsekvenser, särskilt efter den tidpunkt då befogenheterna inte längre krävs för att hantera naturkatastrofen. Med andra ord bör det framgå i lag eller förarbeten om det i den situationen krävs en ny proposition och ett nytt aktiveringsbeslut eller om regeringen kan besluta föreskrifter med stöd av det redan gällande aktiveringsbeslutet.

Beslut i detta ärende har fattats av generaldirektör Karin Tegmark Wisell. I den slutliga handläggningen har avdelningschefen Sara Byfors, den tillförordnade avdelningschefen Agneta Falk Filipsson, biträdande chefsjuristen Bo Granath och enhetschefen Ellen Jones deltagit. Juristen Fredrik Robertsson har varit föredragande.

Enligt Folkhälsomyndighetens beslut

Fredrik Robertsson